

МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА БІЗНЕСУ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор ННІ
«Європейська школа бізнесу»
/Юлія РЕМИГА
від « 11 » 09 2023р.
М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**БЕЗПЕКА ЖИТТДІЯЛЬНОСТІ, ОХОРОНА ПРАЦІ ТА
ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ**

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	121 «Інженерія програмного забезпечення»
Освітня програма	Інженерія програмного забезпечення

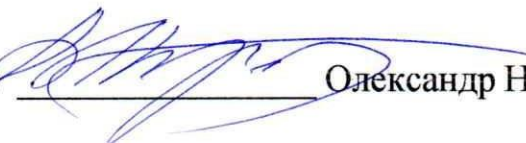
Київ – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» оновлена згідно ОП «Інженерія програмного забезпечення» та навчальних планів №121бд/23-09, №121бз/23-10 схвалених на засіданні Вченої ради університету «30» травня 2023 року, протокол № 4.

УКЛАДАЧ: к.б.н. доцент, завідувач кафедри фундаментальних та медико-профілактичних дисциплін, Коваленко В.В.

РЕЦЕНЗЕНТ: д.б.н., професор кафедри фундаментальних та медико-профілактичних дисциплін, Верголяс М.Р.

Гарант ОП («Інженерія програмного забезпечення»)

Олександр НЕСТЕРЕНКО

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена та схвалена на засіданні кафедри фундаментальних та медико-профілактичних дисциплін протокол № 1 від «25» серпня 2023 р.

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою інформаційних технологій, протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.

Розглянуто і схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту «Європейська школа бізнесу», протокол № 1 від «11» вересня 2023 р.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) першого (бакалаврського) рівня галузі знань 12 «Інформаційні технології» спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в області маркетингу. Вивчення дисципліни забезпечує одержання необхідних теоретичних знань, без якого неможлива робота сучасних фахівців. Знання дисципліни надає можливість підвищити якість маркетингу, і, як наслідок, забезпечити стабільний розвиток бізнесу підприємства.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 12 «ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ»	<u>Нормативна</u>	
Розділів – 2	Спеціальність: 121 «Інженерія програмного забезпечення»	Рік підготовки	
Змістових розділів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: ---		Семестр	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
		16 год.	4 год.
		Практичні	
знайомитися Тижневе навантаження: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 2,5	Освітній рівень: Перший (бакалаврський) рівень	Самостійна робота	
		58 год.	84 год.
		Вид контролю:	
		залік	залік

Предметом вивчення навчальної дисципліни є безпека життєдіяльності людини, цивільний захист та охорона праці.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» базується на знаннях основних дисциплін природничо-наукових дисциплін, які закладають основи формування знань, умінь, навичок, що визначаються кінцевими цілями програми, необхідних у професійній діяльності.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сформувані у студентів відповідальність за особисту та колективну безпеку, здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері безпеки життєдіяльності, охорони праці, цивільного захисту з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності на первинній посаді.

1.2. Основними завданнями вивчення

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» є формування у майбутніх фахівців компетенцій, знань, умінь та навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних і природних небезпек,

дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» є:

- набуття студентами знань, умінь і ефективно організовувати безпечну життєдіяльність з обов'язковим урахуванням вимог безпеки праці;
- гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах природних, техногенних та соціально-політичних небезпек;
- вивчення основних положень безпеки життєдіяльності.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності	ЗК 09. Прагнення до збереження навколишнього середовища. ЗК 10. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК11. Здатність працювати в команді. ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

Програмні результати навчання	ПРО1. Аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно-довідникові ресурси і знання з урахуванням сучасних досягнень науки і техніки.
--------------------------------------	---

Після опанування дисципліни студент повинен

знати:

- ✓ законодавчі, нормативно-правові, інженерно-технічні та санітарно-гігієнічні основи охорони праці та цивільного захисту;
- ✓ сучасні проблеми і головні завдання охорони праці та цивільного захисту;
- ✓ базові положення гігієни праці і виробничої санітарії;
- ✓ організаційно-технічні основи виробничої і пожежної безпеки;
- ✓ методи локалізації та ліквідації НС;
- ✓ методи захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС;

уміти:

- ✓ аналізувати механізми впливу небезпек на людину, визначати характер взаємодії організму людини з небезпеками середовища існування з урахуванням специфіки механізму дії небезпечних факторів;
- ✓ оцінювати середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства та виробниче середовище на відповідність умов запобігання виникненню та розвитку аварій, нещасних випадків та НС;
- ✓ проводити моніторинг небезпечних ситуацій на основі сучасних досягнень в сфері охорони праці та цивільного захисту;
- ✓ обґрунтувати та забезпечувати виконання у повному обсязі заходів з колективної та особистої безпеки;
- ✓ вміти надавати допомогу та консультації працівникам та населенню з практичних питань охорони праці та цивільного захисту.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» відводиться 90 години 3 кредити ЄКТС.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1 БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з БЖД. Класифікація небезпек, як фактор рівня безпеки.

Структура системи безпеки життєдіяльності та індикатори загального людського розвитку. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Класифікація небезпек, як фактор рівня безпеки. Методологічні основи забезпечення безпеки життєдіяльності. Безпека в системі «людина-техніка-середовище». Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови ймовірнісних структурно-логічних моделей виникнення і розвитку небезпек. Кількісна оцінка небезпек. Ідентифікація небезпек. Концепція прийняттого ризику. Управління ризиками.

Тема 2. Здоров'я людини як основна передумова її безпеки. Ергономічні обґрунтування оцінки у БЖД.

"Формула здоров'я" та здоровий спосіб життя. Індивідуальне фізичне здоров'я та оцінка стану серцево-судинної системи людини. Основи безпеки харчування. Індивідуальне психофізіологічне, соціальне та духовне здоров'я як запорука гармонійного розвитку людини в системі БЖД. Антропометричні та психофізіологічні особливості людини, та їх урахування в ергономічних обґрунтуваннях. Ергономічні оцінки фізичної та розумової праці.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 2 ОХОРОНА ПРАЦІ

Тема 3. Загальні питання ОП. Законодавча та нормативна база України з ОП.

Поняття і предмет охорони праці, основні розділи курсу, охорона праці як суспільний чинник. Основні поняття, терміни визначення. Політика держави в галузі охорони праці. Основні законодавчі акти України, що стосуються проблем охорони праці: Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП). Національні стандарти України з охорони праці (ДСТУ). Міждержавні стандарти (ISO). Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці. Гарантії прав на охорону праці під час прийому на роботу і під час роботи. Гарантії прав працівників, які зайняті на роботах з важкими і шкідливими умовами праці. Гарантії прав працівників на видачу їм спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту. Гарантії на медогляди певних категорій працівників. Гарантії охорони праці жінок, неповнолітніх та інвалідів. Гарантія на відшкодування шкоди працівникам у разі пошкодження їх здоров'я

Тема 4. Організація ОП на виробництві.

Організація охорони праці на підприємстві, структура і складові системи її управління. Функціональні обов'язки посадових осіб, кожного працівника в системі управління охороною праці підприємства. Задачі служби охорони праці підприємства. Навчання з питань охорони праці. Інструктажі з питань

охорони праці працівників при прийнятті на роботу і в процесі роботи. Інструктажі з питань охорони праці працівників, що виконують роботи підвищеної небезпеки або роботи, що потребують професійного добору. Органи державного та відомчого нагляду за охороною праці, їх повноваження і права. Мета, зміст, види контролю.

Тема 5. Аналіз умов праці за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу.

Загальні вимоги безпеки. Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони. Вимоги до засобів індивідуального захисту. Важкість праці: Динамічні, статичні навантаження. Напруженість праці. Увага, напруженість аналізаторних функцій, емоційна та інтелектуальна напруженість, монотонність праці. Промислові випромінювання Основи електробезпеки

Тема 6. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності. Розслідування та облік нещасних випадків.

Нещасні випадки. Виробничі і невиробничі нещасні випадки Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, як основа для розробки профілактичних заходів щодо їх запобігання та вирішення соціальних питань, пов'язаних з нещасними випадками, професійними захворюваннями та аваріями. Нещасні випадки, що підлягають розслідуванню, порядок і терміни. Спеціальне (державне) розслідування нещасних випадків, формування комісій спеціального розслідування і їх функції. Порядок розслідування професійних захворювань на виробництві. Розслідування та облік нещасних випадків невиробничого характеру.

ЗМІСТОВНИЙ РОЗДІЛ 3 ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Тема 7. Основи цивільного захисту. Державна політика у сфері ЦЗ України в умовах НС.

Основи цивільного захисту. Законодавчо-правові акти в сфері цивільного захисту Єдина державна система запобігання і реагування на НС техногенного і природного характеру (ЄДСНС). Основні завдання ЄДСНС. Склад ЄДСНС і функції її органів. Сили і засоби ЄДСНС. Режими функціонування ЄДСНС. Місце і роль ЦЗ в державній системі цивільного захисту. Сили ЦЗ.

Тема 8. Надзвичайні ситуації та їх наслідки. Захист населення і території в умовах НС.

Класифікація НС за походженням та територіальним поширенням. Причини виникнення НС. НС природного характеру. НС техногенного характеру. Уражуючі фактори, їх параметри та наслідки дій. Принципи організації захисту населення і території підчас НС. Оповіщення, евакуація, ліквідація наслідків НС.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий розділ 1. Безпека життєдіяльності												
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з БЖД. Класифікація небезпек, як фактор рівня безпеки.	14	2	2	-	-	10	10	-	-	-	-	10
Тема 3. Здоров'я людини як основна передумова її безпеки. Ергономічні обґрунтування оцінки у БЖД.	12	2	2	-	-	8	14	1	1	-	-	12
Разом за змістовим розділом 1	26	4	4			18	24	1	1			22
Змістовий розділ 2. Охорона праці												
Тема 3. Загальні питання ОП. Законодавча та нормативна база України з ОП.	14	2	2			10	12	1	1			10
Тема 4. Організація ОП на виробництві. Види навчання	9	2	2			5	10	-	-			10
Тема 5. Аналіз умов праці за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу	9	2	2			5	11	1	-			10
Тема 6. Аналіз травматизму та професійної захворюваності. Розслідування та облік нещасних випадків.	14	2	2	-	-	10	12-	-	-	-	-	12
Разом за змістовим розділом 2	46	8	8	-	-	30	45	2	1	-	-	42
Змістовий розділ 3. Цивільний захист												
Тема 7. Основи цивільного захисту (ЦЗ) Державна політика у сфері ЦЗ	9	2	2	-	-	5	11	1	-	-	-	10
Тема 8. Надзвичайні ситуації та їх наслідки. Захист населення і території в умовах НС	9	2	2	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим розділом 3	18	4	4	-	-	10	21	1	-	-	-	20
Усього годин	90	16	16	-	-	58	90	4	2	-	-	84

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Категорійно-понятійний апарат безпеки життєдіяльності. Класифікація небезпек, як фактор рівня безпеки.	2
2	Здоров'я людини як основна передумова її безпеки. Ергономічні обґрунтування оцінки у БЖД	2
3.	Загальні питання ОП. Законодавча та нормативна база України з ОП.	2
4.	Організація ОП на виробництві. Види навчання з ОП	2
5.	Аналіз умов праці за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу	2
6.	Аналіз травматизму та професійної захворюваності. Розслідування та облік нещасних випадків	2
7.	Основи цивільного захисту. Державна політика у сфері ЦЗ України в умовах НС.	2
8.	Надзвичайні ситуації та їх наслідки. Захист населення і території в умовах НС	2
Разом:		16

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Програмою навчальної дисципліни семінарські заняття не передбачені.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Попередній аналіз небезпек, визначення величини ризику	2
2.	Здоров'я людини і механізми його підтримки	2
3.	Ергономічна оцінка робочого місця	2
4.	Параметри мікроклімату виробничих приміщень	2
5.	Засоби індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих факторів	2
6.	Розслідування нещасних випадків на виробництві	2
7.	Небезпеки техногенного, соціального та комбінованого походження	2
8.	Надання першої медичної допомоги	2
Разом:		16

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Програмою навчальної дисципліни лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Підготовка до практичних занять	22
1.	Методологічні основи забезпечення безпеки життєдіяльності. Безпека в системі «людина-техніка-середовище». Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови ймовірнісних структурно-логічних моделей виникнення і розвитку небезпек	6

2.	Опрацювання Законів України «Про охорону здоров'я», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». Шкідливі звички та їх вплив на стан здоров'я	6
3.	Законодавча та нормативна база України з ОП. Опрацювання Закону України «Про охорону праці».	6
4.	Опрацювання «Типового положення про навчання з питань охорони праці».	3
5.	Ознайомитись з одиницями виміру показників класифікаційної ознаки НС та їх пороговими значеннями у природному середовищі, виробничій, транспортній та інших сферах життєдіяльності	3
6.	Опрацювання КЦЗУ. Розділ 5 - «Запобігання надзвичайним ситуаціям», ISO13571:2007 «Небезпечні для життя чинники пожежі. Настанови щодо оцінювання часу, необхідного для евакуації, за даними про пожежі».	6
7.	Ознайомитись з основними методами виявлення природних вражаючих факторів, номенклатурою та одиницями їх виміру.	3
8.	Ознайомитись з комплексом робіт на об'єкті з попередження НС, викликані аварією з викидом небезпечних хімічних речовин, локалізацією та ліквідацією наслідків забруднення місцевості, води, продовольства з урахуванням чинних галузевих норм і правил хімічного контролю	3
Разом:		58

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Програмою навчальної дисципліни індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) не передбачено.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» застосовуються інформаційні та практичні методи навчання:

- Круглі столи (дискусії).
- Практичні заняття у вигляді тренінгів.
- Практичні заняття у вигляді семінарів з мультимедійними презентаціями студентів.
- Практичні заняття з використанням кейс- технологій.
- Самостійна робота з вивченням оприлюднених електронних матеріалів з можливістю проведення консультацій.

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Відповідно до плану вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» передбачається проведення поточного та підсумкового контролю:

- поточний контроль передбачає проведення опитування під час практичних занять;
- виконання індивідуальних та інших видів робіт;
- підсумковий контроль реалізується у вигляді заліку.

Методи контролю:

1. Оцінювання знань студента під час практичних занять.
2. Виконання завдань для самостійної роботи.
3. Виконання розрахункових завдань.
4. Проведення проміжних тестів.
5. Проведення поточного контролю.
6. Проведення підсумкового іспиту.

12. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Формою підсумкового контролю є залік, який складається очно в період призначений деканатом або за індивідуальним графіком, який затверджується навчальним планом. Основною формою підсумкового контролю є тестування, робота над практичним завданням та співбесіда.

13. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи з дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» здійснюється в балах відповідно до табл.14.1.

Таблиця 14.1

Розподіл балів оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист»

Розділ I Поточне тестування та самостійна робота										Розділ II Підсумковий контроль	УСЬОГО
Змістовний розділ 1			Змістовний розділ 2				Змістовний модуль 3				
T1	T2	KP1	T3	T4	T5	T6	T7	T8	KP2		
5	5	10	5	5	5	5	5	5	10	40	100

*T1, T2, ..., T8 – теми занять

**KP1, KP2 – контрольні роботи

Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

Поточне оцінювання знань студентів проводиться протягом семестру у наступних формах:

- усного опитування студентів на практичних заняттях та оцінки рівня їх знань;
- перевірки правильності розв'язання практичних задач;
- експрес-опитування (в усній чи письмовій формі).

Загальна оцінка знань студентів за поточним контролем

Результати поточного контролю знань студентів в цілому (за усіма формами робіт) оцінюються в діапазоні від **0** до **60** балів.

Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше **36** балів.

Підсумкове оцінювання знань студентів

Підсумкове оцінювання знань студентів проводиться у формі заліку.

Критерії оцінювання знань під час іспиту

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на іспиту складає **40** балів (див. табл. 14.2).

Таблиця 14.2

Розподіл балів оцінювання при підсумковому контролі з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист»

Оцінка в балах за поточне оцінювання	Оцінка в балах за підсумкове оцінювання	Оцінка за національною шкалою
54-60	36-40	Відмінно
45-53	30-35	Добре
36-44	24-29	Задовільно
менше 36	менше 24	Незадовільно

Під час оцінювання відповіді на окреме питання додатково враховуються допущені недоліки та помилки, якими вважаються:

- неохайне оформлення роботи (не загальноприйняті скорочення, незрозумілий почерк, використання олівців замість чітких чорнил) (мінус 2 бали);
- неточності в назвах окремих економічних категорій та понять (мінус 4 бали).

Критерії оцінювання відповіді на теоретичні питання білету:

1. Повна відповідь на питання, яка оцінюється **«відмінно»**, повинна відповідати таким вимогам:

- розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми;
- повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних категорій та законів;
- здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення;
- уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їхні риси та форми виявлення;
- демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;
- використання актуальних фактичних та статистичних даних, знань дат та історичних періодів, які підтверджують тези відповіді на питання.

2. Відповідь на питання оцінюється **«добре»**, якщо:

- відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, вказаних вище (якщо він явно потрібний для вичерпного розкриття питання) або, якщо:

– при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені окремі помилки під час: використання цифрового матеріалу.

3. Відповідь на питання оцінюється **«задовільно»**, якщо:

– відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття чотирьох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);

– одночасно присутні чотири чи більше типів недоліків, які окремо характеризують критерій оцінки питання;

– висновки, зроблені під час відповіді, не відповідають правильним чи загально визначеним при відсутності доказів супротивного аргументами, зазначеними у відповіді;

– характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає іспит, не зовсім правильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді.

З урахуванням вищевикладеного результати іспиту оцінюються в діапазоні від **0** до **40** балів для студентів. При цьому, якщо відповіді студента на іспиті оцінені менше ніж на 30%, він отримує незадовільну оцінку за результатами іспиту та незадовільну загальну підсумкову оцінку.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на іспиті.

Загальна підсумкова оцінка не може перевищувати **100 балів**.

Загальна підсумкова оцінка в балах, за національною шкалою та за шкалою ЄКТС заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента (див. табл. 14.3).

Таблиця 14.3

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
66-73	D	задовільно	
60-65	E		
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- робоча навчальна програма дисципліни;
- плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
- тези лекцій з дисципліни;
- методичні рекомендації та розробки для викладача;
- методичні вказівки до практичних занять для студентів;
- методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
- тестові та контрольні завдання до практичних занять;
- перелік питань та завдань для поточного і проміжного контролю знань з дисципліни;
 - перелік питань до заліку, завдання для перевірки практичних навичок під час заліку.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова):

1. Кузнецова Н. В., В. В. Кручина, Г. В. Мигаль, В. Л. Клеєвська, – Безпека життєдіяльності [Текст]: навч. посіб. до лаб. практикуму/ Н. В. Кузнецова, В. В. Кручина, Г. В. Мигаль, В. Л. Клеєвська. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2020. – 56 с.
2. Левченко О.Г. та ін. Безпека життєдіяльності та цивільний захист. Підручник. / Левченко О.Г., Полукаров О.І, Праховник Н.А., Землянська О.В. / За ред. Левченко О.Г. – К.: Основа, 2018. – 364 с.
3. Гороховський Є.Ю. Безпека життєдіяльності: конспект лекційдляздобувачівступеня вищої освіти бакалавра всіх напрямів підготовки. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 105 с.
4. Безпека життєдіяльності / Стищенко Т.Є., Сердюк Н.М., Пронюк Г.В., Хондак І.І. // Навч. посібник. – Харків: ХНУРЕ, 2018. – 336 с.
5. Основи охорони праці / Запорожець О.І. Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І.С. Київ, 2019. 264с.
6. Куріс Ю.В., Белоконь К.В., Рижков В.Г. Основи охорони праці: навч. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2015. 180 с.
7. Белоконь К.В. Суржицька Л.А., Цимбал В.А., Карнаух А.А. Цивільний захист: конспект лекцій. Запоріжжя: ЗДІА, 2015. 70 с.

Допоміжна:

1. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / за ред. Є. П. Желібо. 6-е вид. –К.: «Каравела», 2009. – 344 с.
2. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: / Навч. посіб. /за ред.проф. В.В. Березуцького. – Х. Факт, 2005, – 348 с.
3. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К.Н.Ткачук, М.О.Халімовський, В.В.Зацарний та ін. – К.: Основа, 2011 – 480 с.
4. Євдін О.М., Могильниченко В.В. та ін. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.1. "Техногенна та природна небезпека". Т.3."Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування".Посібник.- К.: КІМ, 2007, 2008.- 636 с.,- 152 с.
5. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посібник.– К: Центр учбової літератури, 2008.– 158 с.
6. Жигуц Ю. Ю., Цигика В. В. Інженерна екологія (для студентів інженерних спеціальностей).- Ужгород: пп «Інватор», 2020.- 204 с.
7. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
8. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
9. ДБН В.2.5-28-2018 «Природне і штучне освітлення».

10. ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів
11. НПАОП 0.00-2.23-04 «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат». Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 р. № 994.
12. НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
13. Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі. Наказ МОЗ України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 р. № 263/121.
14. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 7.02.2008 р.
15. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».
16. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».
17. Міжнародний стандарт SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.
18. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 – «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.
19. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.
20. Міжнародний стандарт OHSAS 18002, Guidelines for the implementation of OHSAS 18001. Настанова по впровадженню OHSAS 18001.

16. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду
- <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
2. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
3. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
4. <http://base.safework.ru/iloenc> - Енциклопедія по охроне и безопасности труда МОТ.
5. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
6. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».